

VERSLAG: feedback één gezin – één plan aan samenwerkingsverband Limburg

12 februari 2018

Aanwezig: Stefaan Van Mulders (voorzitter Aansturingscomité Jeugdhulp), David Debrouwere (agentschap Jongerenwelzijn), Tim Stroobants (Kind en Gezin), Roel Smeets (agentschap voor personen met een handicap), Inge Debel (agentschap Jongerenwelzijn), Erwin Daenen (Departement WVG – projectcoördinator), afgevaardigden van het samenwerkingsverband Limburg.

Verslaggever: Anneleen De Broeck

Algemene situering en puntsgewijs overlopen van de criteria.

16 kernpartners hebben een kandidatuur ingediend voor 18 regio's. 12 regio's werden weerhouden. Voor West- en Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant/Brussel werden telkens 3 van de 4 kandidaten weerhouden. Hiermee werd voldaan aan het vooropgestelde aantal van 3 kandidaten voor deze provincies. Voor Antwerpen waren 4 kandidaten voor 4 plaatsen. 3 hiervan werden geselecteerd voor verdere uitwerking, één kandidatuur werd niet geselecteerd. Voor Limburg werd één kandidatuur ingediend voor twee regio's. Deze kandidatuur werd niet weerhouden voor verdere uitwerking.

Er wordt een nieuwe open oproep gedaan voor kandidaten om de plaatsen in Antwerpen en Limburg in te vullen.

In de beslissingsbrief worden de criteria opgelijst op basis waarvan het Aansturingscomité Jeugdhulp de aanvragen beoordeelde. Het Samenwerkingsverband Limburg vraagt om deze punt voor punt te overlopen en om mee te geven op welke manier niet voldaan werd aan de voorwaarden. Het projectteam overloopt de punten:

Criterion: *het vooropgesteld maximale aantal samenwerkingsverbanden per provincie.*

Geen opmerkingen bij dit punt.

Criterion: *het voorstel van regioafbakening en de mate van motivering in geval van sterke afwijking van het in de oproeptekst indicatief opgegeven aantal inwoners.*

Geen fundamentele opmerkingen bij dit punt. In de marge wordt meegegeven dat de regio West-Limburg met 178.324 inwoners feitelijk te klein is, maar dit vormde geen punt bij de beoordeling daar het samenwerkingsverband met de 2 regio's voldeed aan het indicatief vooropgestelde aantal inwoners.

Criterion: *de volledigheid en kwaliteit van de aanvraag: betrokkenheid van minstens de actoren brede instap en alle actoren met een rechtstreeks toegankelijk hulpaanbod.*

Deze actoren maken deel uit van het samenwerkingsverband.

criterium: de volledigheid en kwaliteit van de aanvraag: de aanwezigheid van een ondertekende engagementsverklaring door elke partner van het samenwerkingsverband.

Elke partner heeft de engagementsverklaring ondertekend.

criterium: de volledigheid en kwaliteit van de aanvraag: de wijze waarop de coördinatiefunctie wordt ingevuld.

Er is een overkoepelende kerngroep en 2 regionale stuurgroepen. Dit zorgt voor een zware structuur die veel extra werk en communicatie vergt. Dit creëert valkuilen. Samenwerkingsverbanden brengen traditioneel al veel overhead met zich mee. Anderzijds: als kan aangetoond worden dat de structuur efficiënt kan werken, dan hoeft dit geen probleem te zijn.

criterium: de volledigheid en kwaliteit van de aanvraag: de mate waarin beknopt maar concreet is omschreven op welke wijze men via een afsprakenkader de engagementen wil realiseren.

Dit punt is problematisch: er worden geen werkafspraken of een aanzet daartoe weergegeven. De engagementen waarvan we verwachten dat ze in afspraken worden gegoten zijn deze waarvan sprake in punt 6 van de oproeptekst: o.a. beantwoorden van vragen binnen de maand, duidelijkheid over wie welke hulp biedt, hoe en met welk aanbod wordt een eventuele wachttijd overbrugd, welke volumeafspraken en afspraken met crisismeldpunt? In het dossier wordt niet weergegeven op welke wijze deze engagementen en afspraken worden gerealiseerd. We vonden vooral een overname van de visie, in plaats van dit, beknopt doch concreet, in te vullen.

criterium: de volledigheid en kwaliteit van de aanvraag: de mate waarin beknopt maar concreet is omschreven op welke wijze men de extra middelen wil inzetten.

Dit punt is problematisch: het samenwerkingsverband vraagt 540.000 euro bovenop de in de oproep voorziene middelen en wil ook crisishulp uitbreiden. Beide elementen kunnen niet via deze oproep beantwoordt of gehonoreerd worden. Het is ook niet duidelijk wat met extra middelen en wat met bestaande middelen wordt gedaan: in de aanvraag staat dat bestaande middelen in een team worden ingezet, maar het is niet duidelijk wat er dan met de nieuwe middelen wordt gedaan.

criterium: advies van het IROJ, inclusief de opstelde rangorde.

Er is een globale goedkeuring van het IROJ, maar voorbehoud van Gemandateerde Voorzieningen, jeugdmagistraten, cliëntvertegenwoordigers en regioverantwoordelijke OSD. Dit doet vragen rijzen over het draagvlak voor het ingediende voorstel.

Reactie samenwerkingsverband Limburg:

Het absolute negatieve advies is hard aangekomen. Er werd gehoopt op een "ja, maar". Er zijn reeds een aantal stappen gezet, maar er is niet ver genoeg gegaan. Daarin kunnen we ons vinden. De juiste intenties waren er wel, maar ze zijn niet terug te vinden in de vraag.

Projectteam:

Een voorwaardelijke acceptatie van de kandidatuur was niet mogelijk. Dit is een louter procedureel gegeven.

De vragen die bezorgd werden door Samenwerkingsverband Limburg worden behandeld.

Zijn er bemerkingen te geven bij de keuze van de focusregio's?

Zie hoger.

Welk standpunt is er op dit moment nog rond 1 Limburgs plan dat voorgesteld werd door de minister? Gaat de voorkeur uit om nog steeds voor 1 plan te kiezen of laat men ons hier volledig in vrij?

Geen standpunt vanuit het Aansturingscomité. Het model is onafhankelijk van de effectieve hulp die geboden wordt. De garantie van het kunnen ingrijpen binnen de maand en 200 gezinnen kunnen helpen,... dat is het belangrijkste. Hoe dit georganiseerd wordt is een keuze van het samenwerkingsverband. De oproep geeft de geest, de richting en het gewenste resultaat aan, hoe men daartoe komt is aan de partners om uit te maken.

De inzet voor de ganse provincie (regio), vertrekkende vanuit 2 focusregio's en een gezamenlijke visie is niet als model weerhouden. Waarom kan deze piste niet gevolgd worden?

Deze conclusie is voor eigen rekening van het samenwerkingsverband. Het Aansturingscomité heeft zich niet uitgesproken over het model, noch in positieve, noch in negatieve zin. De niet-selectie heeft andere gronden dan het gekozen model door de kandidaatsteller.

In welke mate dienen we rekening te houden met de eerstelijnszones die pas tegen 2019-2020 definitief moeten zijn?

Hiermee rekening houden is wel degelijk belangrijk. Aan de vorming van de eerstelijnszones zijn twee aspecten verbonden, die in de loop van 2018 gestalte krijgen: een geografisch aspect en een inhoudelijk aspect. Wat het eerste betreft: voor de provincie Limburg ontvingen wij aanvragen die het hele grondgebied indelen. De dossiers worden momenteel inhoudelijk beoordeeld. Indien deze beoordeling positief is, wordt de geografische afbakening al vastgelegd (nog niet in regelgeving) en kunnen de eerstelijnszones in Limburg verder werken aan het inhoudelijk verhaal van de zone. De afbakening zal dus eerder gekend zijn dan 2019 – 2020. Wat het tweede aspect betreft: de zones werken momenteel al verder aan een gezamenlijk visie op de toekomstige werking van de eerstelijnszones. Inspiratie kan gehaald worden uit twee pilootregio's Zuid-Oost-Limburg en Dender, die door Flanders Synergy procesmatig begeleid worden in het verandertraject. Vanuit de samenwerkingsverbanden RTJ is het toch belangrijk om de connectie te maken met de ontwikkelingen op vlak van de eerste lijn. De eerstelijnszones worden opgericht om de organisatie van de zorg en ondersteuning aan de bevolking in de regio van de eerstelijnszone op een integrale wijze te voorzien en het aanbod aan zorg en ondersteuning ook meer geïntegreerd aan te bieden. Tot deze bevolking behoort ook de doelgroep van kinderen en jongeren en hun familiale context. Het zou niet getuigen van een integrale zienswijze wanneer de samenwerkingsverbanden RTJ zich zouden ontwikkelen los van de eerstelijnszones. Weliswaar met de kanttekening dat de RTJ verbanden zich bevinden op een hoger niveau dan 1 eerstelijnszone en dus best minimaal 2 eerstelijnszones omvatten.

De preventieve benadering door versterkte samenwerking tussen de brede instap en het probleemgebonden aanbod komt niet tot uiting. Hoe diep dienen we dit stuk uit te werken in een eerste fase? Moeten hier al alle partners in kenbaar gemaakt worden ?

In andere voorstellen wordt reeds meer aangegeven (afhankelijk van het voorstel in meer of mindere mate) hoe de brede instap aansluiting vindt op het meer probleemgebonden aanbod. Er dient duidelijk gemaakt te worden hoe deze partijen gaan samenwerken, gebruik makend van de middelen, en volgens welke afspraken, of aanzet daartoe, de gevraagde engagementen in de praktijk zullen worden gebracht.

Het gaat vaak nog breder dan de brede instap van integrale jeugdhulp. Vooral OCMW's zijn een belangrijke partner, ze zijn op diverse manieren betrokken: via structurele samenwerking met de CAW, of via het lokaal sociaal beleid of het geïntegreerd breed onthaal, soms individueel. In West-Vlaanderen is er een samenwerkingsverband waarbij een OCMW-vereniging kernpartner is en ook elders zijn lokale besturen sterk betrokken.

Klopt het dat de noden in een bepaalde regio al vertaald dienden te worden in concrete ondersteuningsvoorstellen bij de indiening van het dossier? Meer dan enkel het kader aan te geven zoals we binnen ons voorstel gedaan hebben?

In de andere voorstellen wordt al vermeld hoe men het bijkomende ondersteuningsaanbod wil organiseren door bv. weer te geven welke teams er zullen gecreëerd worden of hoe één en ander inhoudelijk en praktisch geregeld zal worden. Het organisatiemodel of ten minste kiemen ervan zijn daarin duidelijk. Dit ontbrak in het voorstel van Limburg. Er was een brede engagementsverklaring, zonder in detail te treden.

Graag toelichting van de bemerking: 'de middeleninzet wordt gedomineerd vanuit één probleemstelling' en dat 'er onvoldoende preventief wordt ingezet door de samenwerking tussen brede instap en de probleemgebonden hulp'.

Zie hieronder.

Kan het projectteam ook inhoudelijk een uitspraak doen over de probleemstelling die gedomineerd heeft? We veronderstellen dat het gaat over de inzet voor gerechtelijke MaNo-dossiers? En het meer vragen dan de oproep toelaat?

Er wordt vanuit de brede instap geen probleemstelling geformuleerd. Waar zit de brede instap in het voorstel? Er is alleen uitwerking van de vraag naar extra breedsporige contextbegeleiding voor gerechtelijke MANO-dossiers. Waar is de eerstelijnspsychologische functie? Onthaal en vraagverheldering? Hoe wil men vragen binnen de maand beantwoorden? Samenwerking tussen brede instap en RTJ? In het voorstel van Limburg vonden we hieromtrent geen inhoudelijke richting terug.

Indien dit zo is, wat dan met het beleidssignaal dat verstuurd werd aan het ACO in juni 2017, en waarop antwoord kwam in oktober, verwijzend naar een visie-oefening van de gemandateerde voorzieningen en de oproep werf 1. Wat was de precieze verwachting van reactie uit de regio op dit antwoord? Vanwege de sterke nadruk hierop is het voorstel op deze manier tot stand gekomen.

Het gaat vooral over wat er niet staat in het voorstel van het samenwerkingsverband. De aandacht die er is voor de gerechtelijk jeugdhulp, is goed, maar de omzendbrief m.b.t. 'versterking en meer samenwerking in de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp' verwachtte meer (snel inzetbare hulp, bestaande capaciteit anders en innovatief invullen, samenwerkingsafspraken tussen partners, ...) en dat ontbreekt hier. Er wordt in het voorstel bv. gesproken van wachttijden van max. 1 jaar, terwijl het in de oproep over hulp binnen 1 maand gaat. Er wordt sterk op de nood aan gerechtelijke jeugdhulp gefocust, waardoor de rest in vergetelheid gekomen is zo te zien.

Samenwerkingsverband Limburg: het was niet de bedoeling het op deze manier te vervatten in het plan. Het was wel de bedoeling om de uitbreidingsmiddelen te gebruiken voor innovatieve projecten. Spelen de gerechtelijke dossiers even zwaar in de andere regio's?

Projectteam: in de andere regio's is deze nood er ook, maar zijn de voorstellen evenwichtig in hun aandacht voor verschillende noden. De bedoeling van het antwoord van het Aansturingscomité

was duidelijk maken dat het signaal van verontrusting ontvangen werd en dat er op gereageerd wordt. Zo heeft dit signaal ervoor gezorgd dat er volumeafspraken gemaakt moeten worden. Het was echter niet de bedoeling om de gerechtelijke dossiers als prioriteit naar voor te schuiven in deze oproep. Het is de bedoeling om de focus op RTJ te leggen, in samenspel met de brede instap, en ruimer.

Samenwerkingsverband Limburg: de boodschap van het ACO is geïnterpreteerd als: los het hiermee op. De rechtbanken hebben ook sterk op de discussie gewogen om dit te gebruiken om de wachttijden te verminderen. Preventief werken is ook een belangrijke invalshoek in de werkgroep Crisishulp, maar deze focus wordt niet weerhouden?

Projectteam: de lezing door het samenwerkingsverband Limburg van de brief van het Aansturingscomité is begrijpelijk. Maar er is een keuze gemaakt op beleidsniveau. We kunnen gemakkelijk 10 probleemgebieden bedenken waar we in kunnen investeren, maar hier is bewust gekozen om met deze samenwerkingsverbanden heel vroeg in de hulpverleningstijdlijn in te grijpen. Hoe capteren we snel de hulpvraag en heeft dit beleid een positief effect. Er moet dus veel meer naar de brede instap gekeken worden en minder vanuit de hulpverlening.

Samenwerkingsverband Limburg: hoe zullen de effecten gemeten worden?

Projectteam: er wordt een monitoringsysteem opgezet om na te gaan of het beoogde aantal gezinnen bereikt wordt. Finaal is het de bedoeling dat door sneller op de hulpvraag in te gaan, situaties minder uitgroeien tot complexe situaties. Men kan dan oordelen of er voor een voldoende aanvaardbare hulpverlening gezorgd is. Er is onderzoek dat aantoonde dat dit zou kunnen werken (preventieve hulpverlening).

Gezien de omvang van de kerngroep RTJ +, de stuurgroepen van de 2 focusregio's, de discussie over beslissingsbevoegdheid over het toekennen van een opdracht.... Op welke manier werd dit euvel genomen in andere regio's?

In andere regio's is er per samenwerkingsverband een kerngroep en een soort van algemene vergadering waarin alle partners vertegenwoordigd zijn. Tijdelijke werkgroepen werken onderdelen van de opdracht uit.

Het afsprakenkader staat omschreven in artikel III van de intentieverklaring, maar dit blijkt niet duidelijk te zijn. Wat ontbreekt hier?

In dat artikel wordt niet aangegeven welk werk- of organisatie-model, of een aanzet daartoe, wordt opgezet. Het artikel gaat over de rol van de kernpartner, de organisatie en structuur van het samenwerkingsverband, de taken die men wil vervullen, betrokkenheid en engagement, maar geen (aanzet tot) afsprakenkader dat aangeeft:

- hoe en wanneer kan de brede instap beroep doen op de RTJ?
- Welk aanbod binnen de maand en hoe kom je daartoe of wat spreek je daarrond af?
- Welke overbruggingshulp?
- Welke volumeafspraken?
- Welke afspraken met crisismeldpunten?

De aanvraag legt geen link met bestaande initiatieven in de regio, waaronder COLim. Hoe komt COLim hierin, waarom worden zij vernoemd en niet andere samenwerkingsinitiatieven die meer intersectoraal zijn, KNOOP (in verbinding, uit de knoop) in Haspengouw, een samenwerking

tussen VAPH-K&G-OCMW-OW, en zo zijn er nog wel enkele.

Waarom wordt er zo uitdrukkelijk verwezen naar COLim? Kan het zijn dat men ook wou verwijzen naar het RTJ-punt?

De verwijzing naar COLim is eerder exemplarisch te noemen. Het is 1 van de vele initiatieven in de Limburgse regio waarmee onvoldoende verbinding is gelegd in de aanvraag. Het meenemen van COLim of andere initiatieven is op zich geen must, maar er moet wel worden aangetoond hoe de verbinding met bestaande zaken wordt gemaakt, en zo niet welke de argumenten zijn om dat niet te doen. Het is niet de bedoeling dat dit de kern wordt, maar dit kreeg nergens een plek. Andere intersectorale initiatieven zijn hier natuurlijk ook welkom.

Klopt de bemerking van het IROJ dat het dossier sterker zou worden als de aanvraag cijfermatig beter onderbouwd wordt? Bv. rond de volume-afspraken in de (niet-gerechtelijke) MaNo-dossiers.

Een cijfermatige onderbouwing is altijd goed, maar de oproep verwacht dat verschillende zaken worden uitgewerkt. Het gaat over samenwerking in een bepaald gebied, tussen veel verschillende actoren, om gezinnen, kinderen en jongeren snel en flexibel verder te helpen. Er moeten werkafspraken zijn tussen deze partners zodat continuïteit in de opvolging van gezinnen waargemaakt wordt. Dit gaat verder dan een cijfermatige onderbouwing. De noden die er zijn kunnen kwalitatief en kwantitatief onderbouwd worden, maar steeds moet de filosofie van de oproep gerespecteerd worden.

Het IROJ levert een positief advies af. De intentie was er tegelijkertijd om het voorbehoud en de verschillende opmerkingen vanuit verschillende partners bij verdere uitwerking zeker mee te nemen (zie het IROJ verslag). Werd dit door het ACO anders geïnterpreteerd?

In het advies van het IROJ vallen een aantal elementen op:

- het geeft aan dat de focusregio's de engagementen nog moeten uitwerken;
- dat er bij diverse partijen nog te weinig draagvlak is:
 - de gemandateerde voorzieningen betreuren dat er geen volumeafspraken zijn voor de niet-gerechtelijke mano-dossiers;
 - de jeugdmagistraten tekenen voorbehoud aan m.b.t. de 30 extra modules breedsporige contextbegeleiding die gevraagd worden (vinden dit te weinig). Zoals gezegd: er kunnen helemaal geen extra middelen gevraagd worden. Dit is dus een discussie over een keuze die niet binnen het kader van de oproep valt;
 - de cliëntvertegenwoordigers hebben voorbehoud over de hele lijn van het voorstel. Dit is belangrijk voor het hele voorstel, niet enkel een bepaald onderdeel wordt in vraag gesteld;
 - de regioverantwoordelijke OSD heeft voorbehoud: er is in de aanvraag geen engagement voor contextbegeleiding voor MANO, en er zijn geen volumeafspraken gemaakt voor de gerechtelijke jeugdhulp.

Een gedragen voorstel is een minimale vereiste. In vergelijking met andere regio's zijn er momenteel te weinig garanties dat de resultaten van de extra middelen via samenwerking binnen en buiten jeugdhulp zullen renderen. Een zeker voorbehoud door een of meerdere partners of bij bepaalde aspecten van de aanvraag zijn daarbij geen absoluut struikelblok, maar er moet wel consensus zijn over de grote lijnen, en over de aanpak van de verdere uitwerking. Eventuele gekende discussiepunten daarbij kunnen later nog worden weggewerkt maar er moet een voldoende goede basis voor samenwerking liggen die aannemelijk maakt dat die discussiepunten te overkomen zijn.

Is er een mogelijkheid om bijkomende middelen te vragen als we die goed kunnen

verantwoorden? (cf. de gesignaleerde druk op de gerechtelijke hulpverlening)

Bijkomende middelen, bovenop de middelen van de oproepen (werven 1 – 4), zijn niet voorzien.

Overige opmerkingen

Samenwerkingsverband Limburg: de bijeenkomst was verhelderend. De opmerkingen die gegeven werden zullen meegenomen worden. Er is nog onduidelijkheid over de bredere benadering. Houd dit in dat er een meer expliciete omschrijving van de externe partners zoals OCMW's gevraagd wordt? Hoe wordt de rol van OCMW's best gezien?

Projectteam: bij andere aanvragen hebben OCMW's vaak een al een duidelijkere rol. Er wordt ook vaak connectie gemaakt met de Huizen van het Kind of andere plaatsen voor laagdrempelig contact. Er worden lijnen getrokken tussen de werkingen van de partners, zeker tussen de brede instap en de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp.

Samenwerkingsverband Limburg: in sommige delen van Limburg wordt al langer preventief ingezet op kinderen in maatschappelijk kwetsbare posities. Dit kan in de aanvraag ook beter en explicieter vermeld worden.

Samenwerkingsverband Limburg: van waar komt de inspiratie voor dit verhaal? Is dit internationaal geïnspireerd?

Projectteam: er is samen met de minister een werkuitslap naar Den Haag gebeurd. Daar werd duidelijk dat de burger heel makkelijk toegang kreeg tot alle vormen van hulpaanbod. De mensen krijgen bij wijze van spreken van aan de balie toegang tot ongeveer alles waaruit de jeugdhulpverlening, en breder, bestaat. Den Haag was hier misschien een toevallige keuze, in andere steden kan dit helemaal anders geregeld zijn. Maar het systeem van Den Haag sluit nauw aan bij het beeld van één gezin - één plan, dat al langer leeft. In het Verenigd Koninkrijk wordt gewerkt met "wrap around care". Ook deze methodiek is inspirerend.

Samenwerkingsverband Limburg: bij contacten met de OCMW's en de lokale diensten bleek dat die (nog) niet bezig zijn met deze aanpak. Het leek voor hen een "ver van mijn bed show". Waren zij op de hoogte van de oproep?

Projectteam: de OCMW's en lokale besturen hebben de oproep ontvangen op hun algemeen contactadres. Hoe dit intern verder verspreid is, is niet duidelijk.

Samenwerkingsverband Limburg: voor deze oproep zal er mogelijk wel concurrentie komen van andere aanvragen. In Limburg is dit niet de traditionele werking. Gewoonlijk wordt alles provinciaal gedaan. Uiteraard staan we wel allemaal heel sterk achter deze aanpak.

Projectteam: dit samenwerkingsverband is reeds een traject aan het lopen op basis van de overleggen die gebeurd zijn. Maar het staat inderdaad anderen vrij om ook in te tekenen.